

Vestiging van twee varkens- houderijen met mestverwer- kingsinstallatie door Van der Sande Projectontwikkeling BV

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

12 maart 2008 / rapportnummer 2042-22

1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

Van De Sande Projectontwikkeling B.V. is voornemens haar bedrijf aan de Bladelsedijk 8 te Hulsel geheel nieuw op te zetten en uit te breiden met een mestbe- en -verwerkingsinstallatie. Tevens wordt aan de achterkant van het perceel, grenzend aan De Hoef ongenummerd, een nieuwe inrichting opgericht. Op het huidige bedrijf rust een milieuvergunning d.d. 14 maart 2000 voor het houden van 110 vleesstieren, 20.000 vleeskuikens en 800 vleesvarkens. In de nieuwe situatie:

- worden alle bestaande stallen gesloopt;
- worden aan de locatie gelegen aan de Bladelsedijk 8 zes nieuwe stallen gebouwd voor het houden van 300 kraamzeugen, 960 guste en dragende zeugen, 4.800 gespeende biggen, 6 dekberen, 300 opfokzeugen en 11.000 vleesvarkens;
- wordt een mestverwerkingsinstallatie aan de Bladelsedijk 8 opgericht;
- worden aan de locatie gelegen aan De Hoef ongenummerd acht nieuwe stallen gebouwd voor het houden van 280 kraamzeugen, 900 guste en dragende zeugen, 4.500 gespeende biggen, 5 dekberen, 280 opfokzeugen en 10.000 vleesvarkens.

Hiervoor wordt bij het bevoegd gezag, het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant, een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvragen van deze vergunningen wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

In dit richtlijnenadvies geeft de Commissie aan welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als het MER niet op onderstaande punten in gaat:

- De invloed van de voornemens op de ammoniakbelasting is van groot belang voor de kwetsbare natuur. Geef in het MER daarom de toekomstige ammoniakemissie en -depositie van de bedrijven en de gevolgen daarvan;
- Geef in het MER naast de individuele bijdrage van de bedrijven op de geurgevoelige objecten ook de bijdrage aan toekomstige geurhinder in de achtergrondbelasting van de omgeving aan;
- Beschrijf de fijn stofemissie en het effect ervan op de stofconcentratie in de directe omgeving van de initiatieven.

Om deze hoofdpunten goed te kunnen beoordelen is van belang dat het MER bevat:

- een zelfstandig leesbare samenvatting, die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor bestuurlijke besluitvorming;
- voldoende onderbouwend kaartmateriaal, voorzien van een duidelijke schaal en legenda. Op het kaartmateriaal zijn in ieder geval kwetsbare natuurgebieden en geurgevoelige objecten aangegeven. Geef ook helder de afstanden van de gebieden en objecten tot de bedrijven aan;
- een heldere vergelijking van de gepresenteerde alternatieven volgens dezelfde methodiek en detailniveau.

2. LEESWIJZER

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie doet in hoofdstuk 3 aanbevelingen over de procedurele en beleidsmatige kaders voor dit project. In hoofdstuk 4 zet de Commissie uiteen welke alternatieven en varianten in het MER onderzocht moeten worden. Hoofdstuk 5 behandelt de milieueffecten.

3. ACHTERGRONDEN

3.1 Probleemstelling en doel

De aanleiding en motivatie voor de voornemens staan beschreven in hoofdstuk 6 van de Startnotitie. Dit kan worden overgenomen in het MER.

3.2 Wettelijk kader en beleidskader

De startnotitie geeft al enige informatie over het wettelijk kader en het beleidskader. Niet beschreven beleid en regelgeving, die wel behandeld moeten worden in het MER zijn:

- het Inrichtingen- en vergunningenbesluit (Ivb);
- de Kaderrichtlijn Water in verband met bescherming van aquatische ecosystemen, duurzaam watergebruik en verbeteren waterkwaliteit;
- de Meststoffenwet in verband met het Uitvoeringsbesluit betreffende de opslagcapaciteit voor mest;
- de Gemeentelijke gebiedsvisie;
- de Gemeentelijke geurverordening indien vastgesteld;
- de Bouwtechnische Richtlijnen mestbassins. (BRM);
- de Circulaire emissiebeleid voor energiewinning uit biomassa en afval.

In het MER moet dit wettelijk kader en het beleidskader worden uitgewerkt voor de randvoorwaarden die wetgeving en beleid stellen aan de voornemens.

Hierbij dient in het bijzonder - ook gelet op het feit dat niet duidelijk is op welk moment de vergunningaanvraag zal worden ingediend - uitdrukkelijk rekening te worden gehouden met:

- de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) en de voorziene veranderingen in de bij de Wav behorende regelingen zoals de algemene maatregel van bestuur met betrekking tot ammoniakemissie huisvesting veehouderij ('Besluit huisvesting');
- de 'IPPC-omgevingstoets'¹. Ga ook in op de BREF² voor intensieve veehouderijen en de overige documenten uit de Regeling aanwijzing BBT-documenten;
- De 'Beleidslijn IPPC-omgevingstoets ammoniak en veehouderij'.

¹ Dit volgt uit de van toepassing zijnde IPPC-richtlijn. IPPC is de afkorting van Integrated Prevention Pollution and Control. Het van toepassing zijn van deze richtlijn betekent dat emissies naar bodem, water en lucht moeten worden voorkomen en, wanneer dit niet mogelijk is, zoveel mogelijk worden beperkt.

² Deze BREF (Best available technology reference document) is gebaseerd op de IPPC-richtlijn.

3.3 Te nemen besluiten

Het MER wordt opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de aangevraagde Wm-vergunningen. Indien er sprake kan zijn van effecten op de Natura-2000 gebieden De Groote Beerze en de Neterselse Heide zijn ook Natuurbeschermingswetvergunningen benodigd (zie paragraaf 5.5.6. van dit advies). Ten einde tot daadwerkelijke uitbreiding/oprichting en exploitatie over te gaan, is mogelijk een ontheffing noodzakelijk op grond van de Flora- en faunawet (zie paragraaf 5.5.6 van dit advies). In het MER dient te worden beschreven of dit het geval is.

3.4 Plan-m.e.r. en besluit-m.e.r.

Om de beoogde vestigingen van de twee inrichtingen en de vergistingsinstallatie te kunnen realiseren is vergroting van het bouwblok nodig. Het is nog onduidelijk welke procedure gevolgd zal worden.

Afhankelijk van de RO-procedure die de gemeente Reusel-De Mierden nodig acht is deze planwijziging mogelijk plan-m.e.r.-plichtig, op grond van het nieuwe Besluit m.e.r. zoals dat geldt sinds 28 september 2006. De Commissie adviseert initiatiefnemer om, in samenspraak met het bevoegd gezag, in overleg te treden met de gemeente Reusel – De Mierden om na te gaan of een plan-m.e.r. is vereist en zo ja over de wijze waarop dit dan met het besluit-m.e.r. kan worden uitgevoerd. De Commissie adviseert besluit- m.e.r. en plan- m.e.r. (indien aan de orde) zo mogelijk met elkaar te combineren, aangezien de inhoudelijke vereisten vrijwel gelijk zijn.

Ga in het MER nader in op de keuze om plan m.e.r. en besluit m.e.r. al dan niet te combineren.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEITEN EN ALTERNATIEVEN

4.1 Inleiding

In de Startnotitie wordt in hoofdstuk 6 een beschrijving gegeven van de voornemens.

De voorkeursalternatieven en de andere alternatieven moeten in het MER worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Onderbouw in het MER de voorgenomen uitbreiding en in het bijzonder het gewenste aantal dieren op de locatie.

Een situatieschets van het plangebied en een breder studiegebied, waarin bebouwing en ecologisch gevoelige gebieden opgenomen zijn, moet onderdeel vormen van de beschrijving.

4.2 Voornemens

De Commissie vraagt om in het MER een eenduidige beschrijving van elk van de twee voornemens op te nemen met daarbij in ieder geval aandacht voor:

De stallen voor beide voornemens

- het aantal te realiseren dierplaatsen in relatie tot het aantal te houden dieren;
- de uitvoering van de inrichting inclusief beschikbare oppervlaktes en leefoppervlaktenormen, rekening houdend met de vigerende welzijnswetgeving en het gekozen voersysteem;
- de plaatsing en hoogte van de emissiepunten en, ingeval van de toepassing van luchtwassers, ook de dimensionering van het luchtwassersysteem in relatie tot de voorgenomen omvang van het bedrijf. Geef de milieuvoor- en -nadelen van het toe te passen systeem aan;
- een duidelijke tekening van de stallen, inrichting en installaties, voorzien van relevante maatvoeringen, details en legenda. In de plattegronden van de stallen moeten de geïmplementeerde codes uit de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) aangegeven worden;
- de wijze van voederen van de dieren (droogvoer of brij) en of er naast mengvoer ook andere voedercomponenten worden aangevoerd;
- de hoeveelheid bijproducten en soort bijproducten die worden opgeslagen binnen de inrichting. Bepaal tevens de jaarlijkse doorzet van deze producten.
- de uittreedsnelheden van de ventilatielucht waarmee gerekend wordt voor de emissiepunten van de stallen. Geef aan hoe deze snelheden gerealiseerd zullen worden.

Mestbe- en/of -verwerkingsinstallatie voor voornemen 1

- wat de technische uitvoering van de onderdelen van de mestbe- en -verwerkingsinstallatie, de locatie en omvang van die installatie is;
- het type vergistinginstallatie, de locatie en omvang van die installatie, het te realiseren vergistingsproces³ en indien van toepassing de toe te voegen (co-)producten. Van co-producten dient ook de wijze van opslag met de bijbehorende opslagcapaciteit en de jaarlijkse doorzet te worden aangegeven. Beschrijf tevens wat de technische uitvoering van de installatie is;
- de wijze en capaciteit van de mestverwerking;
- de wijze van opslag en de opslagcapaciteit van de grondstoffen voor de mestvergisting;
- de hoeveelheden te verwerken mest en hun herkomst;
- de hoeveelheden toe te voegen stoffen (mest en co-producten), hun herkomst en de eventueel noodzakelijke voorbewerking;
- de hoeveelheden restproducten van de verwerkte mest (mogelijk digestaat) en hun bestemming.

In het MER dient een overzicht opgenomen te worden van de beoogde fasering en planning.

4.3 Referentiesituatie

De milieueffecten van elk van de voornemens moeten vergeleken worden met de huidige milieubelasting op de projectlocaties. In de Startnotitie wordt voor bedrijf 1 gelegen aan de Bladelsedijk 8 uitgegaan van de laatst verleende vergunning van 14 maart 2000 voor het houden van 110 vleesstieren, 20.000

³ Hierbij dient in ieder geval betrokken te worden: de wijze van opslag en de opslagcapaciteit van de grondstoffen voor de mestvergisting, de hoeveelheden te verwerken mest en hun herkomst, de hoeveelheden toe te voegen stoffen (mest en co-producten), hun herkomst en de eventueel noodzakelijke voorbewerking en de hoeveelheden restproducten van het verwerkte digestaat en hun bestemming.

vleeskuikens en 800 vleesvarkens. De referentiesituatie voor bedrijf 1 is het huidige gebruik op de locatie.

Bedrijf 2, geplande ligging aan De Hoef ongenummerd, is een nieuwvestiging. De referentiesituatie voor bedrijf 2 is het huidige gebruik zijnde bouwland. Er staat nu nog geen veehouderijbedrijf op deze locatie, waardoor vrijwel iedere ingreep een verslechtering van de plaatselijke milieusituatie zal betekenen. Daarom is het van groot belang om in de beschrijving van de voorgenomen activiteiten expliciet te maken wat de initiatiefnemer aan maatregelen treft om de milieueffecten te minimaliseren.

4.4 Alternatieven

De startnotitie beschrijft de voornemens. Een toegevoegde waarde van een MER is gelegen in het geven van inzicht in de milieuconsequenties van de voorkeursalternatieven ten opzichte van een Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) (en eventuele andere alternatieven) en een referentiesituatie.

Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteiten en de alternatieven verschillen. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Uit deze vergelijking kunnen eventueel nog extra te nemen maatregelen worden afgeleid. Per alternatief dient per voornemen aangegeven te worden welke overwegingen aan de keuze ten grondslag liggen, zoals milieuoverwegingen, overwegingen omtrent bedrijfsvoering en technische realiseerbaarheid.

Alle alternatieven dienen te voldoen aan de eisen van de IPPC-richtlijn. De belangrijkste eis uit deze richtlijn en de Wet milieubeheer is dat de best beschikbare technieken (BBT)⁴ worden toegepast. Hierbij dienen alle BBT-maatregelen uit de van toepassing zijnde BBT-documenten conform de Regeling aanwijzing BBT-documenten te worden beschouwd.

Hoewel geen verplicht onderdeel voor het MER, adviseert de Commissie inzicht te geven in de investerings- en exploitatiekosten van de verschillende alternatieven.

4.5 Meest milieuvriendelijk alternatieven (MMA)

Werk in het MER het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) uit per voornemen. Het MMA moet uitgaan van de technisch gezien maximaal haalbare mogelijkheden en technieken ter bescherming en/of verbetering van het milieu. Dit kan verder gaan dan de inzichten in de huidige beoordelingskaders. Ook moet het MMA realistisch zijn en binnen de competentie van de initiatiefnemers liggen. Bij de ontwikkeling van het MMA adviseert de Commissie om in ieder geval aandacht te besteden aan maximale reductie van de uitstoot van ammoniak, van geur en van fijn stof, door de volgende maatregelen af te wegen:

⁴ Op basis van de Engelse term wordt ook wel gesproken van het BAT-vereiste ('best available techniques'). Dit begrip is opgenomen in Wm artikel 8.11 lid 3. Bij de bepaling van BBT voor inrichtingen, bij het verlenen van vergunningen, dient het bevoegd gezag gebruik te maken van het afwegingskader uit het Inrichtingen en vergunningenbesluit (Ivb), artikel 5a.1 (Stb. 2005, 527).

- toepassing van een (combinatie)luchtwasser waarin ammoniak, geur en fijn stof met een hoog rendement kunnen worden verwijderd;
- zodanige plaatsing van emissiepunten, zowel in het verticale als in het horizontale vlak, dat de geurhinder zo laag mogelijk is;
- een emissiearm huisvestingssysteem, in combinatie met een luchtwasser;
- en voor voornemen 1: mestbe- en -verwerking in combinatie met warmte-terugwinning en energiewinning.

Betrek in de uitwerking van het MMA ook het aspect dierenwelzijn.

De Commissie adviseert om het MMA duidelijk te omschrijven en keuzes die hebben geleid tot het MMA in het MER te onderbouwen.

In de referentiesituatie is sprake van een overbelasting van ammoniak op de voor verzuring gevoelige natuur. Betrek bij de keuze van het MMA hoe kan worden bijgedragen aan de vermindering van deze overbelaste situatie.

5. MILIEUASPECTEN

5.1 Algemene opmerkingen

Beschrijf in het MER de milieueffecten van de referentiesituatie, het MMA, het VKA en mogelijke andere alternatieven van:

- bedrijf nr. 1 gelegen aan de Bladelsedijk 8 afzonderlijk van het nieuw op te richten bedrijf nr. 2 gelegen aan De Hoef ongenummerd.
- bedrijf nr. 2 gelegen aan De Hoef ongenummerd afzonderlijk van het nieuw op te richten bedrijf nr. 1 gelegen aan de Bladelsedijk 8.

Beschrijf bovendien in het MER de cumulatieve effecten van elke bedrijf afzonderlijk alsmede van de beide bedrijven tezamen.

Bij de beschrijving van milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bepaal de ernst van de gevolgen voor het milieu in termen van aard, omvang, reikwijdte en mitigerende maatregelen⁵;
- per milieugevolg moet worden beschreven of deze onomkeerbaar is;
- expliciet moet aandacht worden besteed aan cumulatie van effecten op met name kwetsbare natuur⁶;
- gevolgen kunnen zowel negatief als positief van aard zijn.

Geef van de verschillende alternatieven kwantitatief het effect aan op ammoniak, geur, fijn stof en geluid. Voor de overige punten kan volstaan worden met een kwalitatieve beschrijving van de effecten.

⁵ Bij mitigeren kan gedacht worden aan het verminderen van landschappelijke effecten door het landschappelijk inpassen van een bedrijf, of het verminderen van geluidsemisatie door inpandig laden en lossen.

⁶ Het gaat hierbij met name om de achtergronddepositie van ammoniak.

5.2 Ammoniak

In het MER moet aangegeven worden waar de voor verzuring gevoelige gebieden⁷ liggen, wat de afstand tot het bedrijf is, of hier sprake is van nadelige gevolgen van de voornemens en in het bijzonder of er sprake kan zijn van significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden.

Ga daarbij in het bijzonder in op de Natura 2000-gebieden De Grootte Beerze en de Neterselse Heide. Geef in het MER aan of de alternatieven significante effecten hebben op de instandhoudingdoelen van de natuurdoeltypen van de beschermde natuurgebieden, en zo ja: welke. Beschrijf daartoe in het MER:

- de te verwachten achtergronddepositie van de omliggende natuurgebieden volgens de autonome ontwikkeling. Gebruik voor de bepaling van de achtergronddepositie de gegevens van het RIVM en - indien beschikbaar - de gegevens van de provincie Noord-Brabant;
- de autonome ontwikkeling van de ammoniakemissie en toekomstige ammoniakemissie van de bedrijven bij de verschillende alternatieven;
- de instandhoudingdoelstellingen en kritische depositiewaarden voor de Natura 2000-gebieden alsmede de beoogde natuurdoeltypen en kritische depositiewaarden van de overige natuurgebieden;
- de door de bedrijven veroorzaakte ammoniakdepositie op de natuurgebieden bij uitvoering van de alternatieven. Maak hierbij gebruik van het verspreidingsmodel AAgro-stacks, welke specifiek is ontwikkeld voor de imissie van ammoniak.

5.3 Geurhinder

In de nabijheid van de beoogde bedrijven zijn rondom enkele geurgevoelige objecten gelegen.

Stallen

Beschrijf in het MER de geurbelasting van de gevoelige objecten in odour units. Doe dit volgens de in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) aangegeven rekenmethode. Getoetst dient te worden op basis van artikel 3 Wgv. Indien de betreffende gemeente bij gemeentelijk verordening volgens artikel 6 Wgv andere waarden heeft vastgesteld, dan dienen deze waarden als toetsingskader. Hierbij moet ook worden ingegaan op:

- de momenten van maximale geurhinder die per etmaal kunnen optreden. Maak daarbij een inschatting van de maximale geurniveaus die zich kunnen voordoen;
- ga in op hoeveelheid en op de keuze van het soort voer (zoals natte of droge bijproducten) en de gevolgen hiervan;
- geef daarnaast inzicht in de geurbeleving op en in de directe nabijheid van de inrichting door middel van een omgevingstoets op basis van een verspreidingsmodel (V-Stacks gebied).

Volgens de Wet geurhinder en veehouderij is een omgevingstoets niet nodig naast de individuele geurbeoordeling van een milieuvergunningaanvraag. Gezien de omvang van het initiatief is het wenselijk een omgevingstoets uit te voeren. Betrek bij de vaststelling van de achtergrondbelasting van geurhin-

⁷ Hieronder verstaan we de kwetsbare gebieden uit de Wav, als ook de voor verzuring gevoelige gebieden die niet onder de Wav vallen.

der⁸ de reeds aanwezige, andere veehouderijbedrijven in de omgeving van het initiatief en die nieuwe veehouderij-initiatieven waarvan de omvang en de locatie (bij benadering) bekend is.

Mestbe- en/of –verwerkingsinstallatie voor voornemen 1

Breng de gevolgen van de mestbe- en –verwerking in beeld. Maak bij het bepalen van de geurcontouren gebruik van het Nieuw Nationaal Model (NNM); Bovendien geeft inzicht in het effect van de opeenstapeling veroorzaakt door de inrichting van bedrijf 1 en de mestbe- en –verwerking tezamen.

5.4 Luchtkwaliteit

5.4.1 Fijn stof

Beschrijf in het MER op kwantitatieve wijze:

- de achtergrondconcentratie in de directe omgeving van het bedrijf⁹;
- de grootte en verandering van de stofemissies door het initiatief, inclusief verkeersbewegingen;
- de bijdrage van de stofemissies aan de fijn stof (PM₁₀) concentraties in de lucht in de omgeving van het bedrijf, inclusief benodigde mitigerende maatregelen, beginnende op de grens van de inrichting;
- de toetsing van de fijn stofconcentraties (PM₁₀) aan Titel 5.2 van de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen)¹⁰.

Indien hieruit met zekerheid blijkt dat er geen overschrijding van de normen uit de Wet milieubeheer op zal treden, is hiermee voldoende informatie voor het MER geleverd. Indien er twijfel mogelijk is over de vraag of de normen worden overschreden, is een modelberekening nodig voor de toetsing aan de Wet milieubeheer. Deze berekeningen moeten worden uitgevoerd conform de Ministeriële regeling Beoordeling luchtkwaliteit 2007 van het Ministerie voor Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Beschrijf voor de modellering voor zowel de voorgenomen activiteiten als de alternatieven:

- de ligging en grootte (in ha) van eventuele overschrijdingsgebieden;
- de hoogste concentraties binnen de overschrijdingsgebieden;
- de hoeveelheid woningen en andere bestemmingen gelegen binnen de verschillende overschrijdingsgebieden;
- de mate van overschrijding van grenswaarden ter hoogte van woningen en andere bestemmingen.

Aannemelijk moet worden gemaakt dat elk van de voornemens realiseerbaar is binnen de eisen van Titel 5.2 van de Wet milieubeheer.

5.4.2 Mestbe- en/of -verwerkingsinstallatie voor voornemen 1

Geef voor de mestbe- en/of –verwerkinginstallatie binnen de inrichting aan de Bladelsedijk 8 in het MER kwantitatief de uitstoot van de technieken die gebruikt wordt aan. Ga daarbij in op de stoffen zoals genoemd in het NeR en Titel 5.2 van de Wet milieubeheer.

⁸ De rekenmethodiek, V-stacks gebied, werkt met een bereik van 2 km. rondom het initiatief. Houdt deze afstand aan voor het in kaart brengen van de achtergrondbelasting van geur (cumulatieve geurhinder).

⁹ De Commissie adviseert om hierbij gebruik te maken van de berekende achtergrond concentratiekaarten van het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP).

¹⁰ Vanwege de heersende problematiek t.a.v. fijn stof en het feit dat intensieve veehouderijen een belangrijke bron van fijn stof zijn, wordt fijn stof (PM₁₀) met name genoemd. Dat laat onverlet dat ook voor de andere stoffen uit de Wet milieubeheer moet worden aangetoond dat voldaan wordt aan de geldende normen.

5.5 Overige aspecten

5.5.1 Geluid

Breng in het MER de geluidseffecten van de voornemens in beeld, en geef aan in welke mate dit gevolgen voor de omgeving heeft. Ga daarbij minimaal in op:

- de geluidsemissies voor de dag-, avond-, en nachtperiode, voor:
 - een representatieve bedrijfssituatie inclusief verpompen van mest en de geluidsproductie van de voerinstallaties, mestbe- en/of -verwerkingsinstallatie en ventilatoren;
 - een regelmatige afwijking van de representatieve bedrijfssituatie (zoals bijvoorbeeld het laden of lossen van varkens);
 - incidentele bedrijfssituaties. Geef aan hoe vaak deze laatste zich voor kunnen doen;
- de mate waarin geluidsemissies hinder kunnen veroorzaken, vooral waar de emissies boven de richtwaarden (kunnen) uitkomen.

Beschrijf in het MER tevens welke transporten worden verwacht. Maak daarin onderscheid tussen de reguliere bedrijfsvoering en de transportbewegingen tijdens piekmomenten door bijvoorbeeld seizoensdrukte. Ga in op de geluidseffecten van de voornemens door de extra verkeersbewegingen die ze met zich meebrengen. Kijk hierbij in het bijzonder naar het effect van deze verkeersbewegingen (bijvoorbeeld remmend en optrekkend vrachtverkeer). Maak daarbij de aan- en afvoer van en naar de inrichtingen kwantitatief inzichtelijk

5.5.2 Klimaat en Energie

Geef in het MER de energiehuishouding voor het de voorgenomen activiteiten en de alternatieven en het MMA in hoofdlijnen weer, bijvoorbeeld in de vorm van stroom- en gasverbruik per dier. Beschrijf de ambitie op het gebied van energiebesparing en beschrijf indien aan de orde de te nemen energiebesparende maatregelen. Geef daarbij aan welke energiebesparing wordt verwacht. Overweeg de mogelijkheid om in het MER aan te geven in hoeverre de uitstoot van broeikasgassen kan worden geminimaliseerd. Betrek hierbij naast onderstaande aspecten rond energieverbruik in ieder geval CO₂-neutraal bouwen en de wijze en duur van de mestopslag, aangezien deze veel uitstoot van CO₂ en CH₄ kunnen veroorzaken. Besteed ook aandacht aan de bouwwijze en het materiaalgebruik.

Geef aan welke energiebesparing wordt verwacht door de mestbe- en -verwerkingsinstallatie en waarvoor deze vrijkomende energie benut wordt (massa/energiebalans).

5.5.3 Veiligheid

Ga in de beschrijving van de veiligheid in op de opslag en verwerking van zuur, waarbij de speciale opslagvoorzieningen van het zuur en de opslag en verwerking van het spuiwater (de wijze van verwerking/afvoer en de hoeveelheid water) ten behoeve van de chemische of combinatieluchtwassers worden besproken.

Geef zo goed mogelijk de kans weer op, en de aard van, calamiteiten en storingen die tot milieu- of dierenwelzijnsproblemen kunnen leiden. Beschrijf ook de te nemen maatregelen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken.

Geef aan welke veiligheidsmaatregelen getroffen worden om explosiegevaar te voorkomen als gevolg van de mestbe- en -verwerking en de daaruit voortvloeiende opslag van de tussen- en/of eindproducten. Betrek daarbij de daartoe in

stand te houden veiligheidsafstanden en de fakkel (inclusief de daartoe vereiste zonering).

5.5.4 Veewetziekten

Geef aan welke situatie er ontstaat wanneer, bijvoorbeeld ten gevolge van veewetziekten, een vervoers- of exportverbod wordt ingesteld en welke maatregelen worden genomen om binnen de bedrijven dieropvang te realiseren. Geef hierbij aan welke milieueffecten dergelijke maatregelen met zich meebrengen, ook in relatie tot de eventuele noodzaak om mest langer op te slaan.

5.5.5 Water

Breng de effecten van de voornemens op het watersysteem via een watertoets in beeld. Besteed daarbij aandacht aan:

- de waterbalans van de bedrijfsmatige processen (bedrijfswatersysteem);
- de waterhuishouding van het hele plangebied (hemelwatersysteem);
- de maatregelen om te waarborgen dat de waterstromen die in het milieu/water terecht komen schoon blijven;
- de locaties en het ruimtebeslag van de infiltratievoorzieningen en de buffers¹¹;
- de bronnering tijdens de bouw van de stallen. Breng de mogelijke consequenties met betrekking tot de waterhuishouding in beeld.

Geef in dit verband ook aan hoe en hoeveel water via een eigen bron wordt gewonnen en wat dit betekent voor water onttrekking. Geef aan hoe reinigings-, spoel- en regenwater worden opgeslagen en afgevoerd.

5.5.6 Natuur

In paragraaf 5.1 en 5.2 wordt reeds naar informatie gevraagd met betrekking tot natuur. Met name de informatie in paragraaf 5.2 dient ook gebruikt te worden bij de afweging die in deze subparagraaf wordt gevraagd.

Gebiedsbescherming

Beschrijf de mogelijke invloed van elk van de voornemens op de beschermde Natuur 2000 gebieden, zoals De Groote Beerze en de Neterselse Heide alsmede de EHS. De bedrijven kunnen invloed hebben op een kwetsbaar gebied ook al is het hierin niet gelegen of is het er niet direct naast gelegen (externe werking). Maak onderscheid tussen de verschillende gebieden en geef hiervan de status aan, evenals de voor het gebied geldende instandhoudingsdoelstellingen dan wel ontwikkelingsdoelstellingen. Mocht op grond van objectieve gegevens niet uit te sluiten zijn dat significante gevolgen op het Natura 2000-gebieden mogelijk zijn, dan is voor één of beide voornemens ook een passende beoordeling nodig op grond van de Natuurbeschermingswetgeving¹².

Soortenbescherming

Op grond van de Flora- en faunawet (Ffw) is een aantal planten- en diersoorten beschermd. Ga na of de activiteiten zullen leiden tot in de Ffw genoemde

¹¹ Deze dienen om vertraagde lozing van hemelwater dat niet kan worden geïnfiltreerd in de bodem te bewerkstelligen.

¹² Van Dobben & Van Hinsberg (2008), Overzicht van kritische stikstofdeposities voor habitattypen en Natura 2000-gebieden. De auteurs van dit rapport stellen: "Wanneer de atmosferische depositie op een locatie hoger is dan het kritische niveau van het aldaar voorkomende of gewenste habitatype, dan bestaat er een duidelijk risico op significant negatieve effecten (dat wil zeggen: het niet halen van het instandhoudingsdoel)".

verboden gedragingen. In het MER kan daartoe worden volstaan met het aangeven van de gevolgen voor de doelsoorten van het natuurbeleid, of een gemotiveerde selectie van de belangrijkste voorkomende soorten. Besteed daarbij ook aandacht aan mogelijke mitigerende maatregelen.

De Commissie geeft in overweging om ook de informatie die benodigd is voor een ontheffing op grond van artikel 75 van de Ffw gelijktijdig met het MER te verkrijgen en te presenteren. Dit is niet verplicht, maar biedt de initiatiefnemer de mogelijkheid om ook deze informatie door de Commissie te laten toetsen op methodische juistheid, alsmede te laten beoordelen of de uitkomsten plausibel zijn.

Om te bepalen of een ontheffing voor één of beide voornemens in het kader van de Flora- en faunawet nodig is dient een inventarisatie van de ruimtelijke verspreiding van alle in het studiegebied voorkomende relevante soorten te worden gemaakt. Afhankelijk van de conclusie is er mogelijk een ontheffingsverzoek op grond van artikel 75 Ffw noodzakelijk.

5.5.7 Landschap en Cultuurhistorie

Neem in het MER een beschrijving op van de archeologische verwachtingswaarden, cultuurhistorische waarden en landschapselementen, als basis voor de effectbeschrijving van alternatieven en varianten. Geef in het MER aan hoe beide inrichtingen optimaal landschappelijk kunnen worden ingepast. Geadviseerd wordt in het MER een visualisatie inclusief landschapsplan van de toekomstige bedrijven op te nemen.

6. VORM EN PRESENTATIE

Geadviseerd wordt om in één visueel toegankelijk overzicht de beoordeling van de alternatieven op de meest onderscheidende effecten te verwerken. Dit betekent dat het MER helder en gestructureerd moet zijn zodat de milieu-informatie goed is terug te vinden en eenduidig is te herleiden tot elk van de beide voornemens. Daarmee wordt de onderlinge vergelijking vergemakkelijkt. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteiten en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Verder wordt aanbevolen om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda toe te voegen. Op de kaarten moet de ligging en afstand tot kwetsbare natuurgebieden en objecten voor het verblijf van mensen (gevoelig voor geur, geluid etc.) goed worden aangegeven.

7. OVERIGE PUNTEN

Evaluatieprogramma

Het bevoegd gezag moet bij het besluit over de milieuvergunning aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek gegeven wordt, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

Leemten in kennis en samenvatting

Voor de onderdelen 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Van der Sande Projectontwikkeling BV

Bevoegd gezag: het college van Gedeputeerde Staten van provincie Noord-Brabant

Besluit: op grond van Wet milieubeheer en wijziging bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0

Activiteit: een bestaande inrichting uitbreiden en het oprichten van een nieuw bedrijf met daarbij de bouw van een mestverwerkingsinstallatie

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. De lijst met inspraakreacties en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in: Dagbladpers d.d. 11 januari 2008

advies aanvraag: 7 januari 2008

ter inzage legging: 14 januari tot en met 25 februari 2008

richtlijnenadvies: 12 maart 2008

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. H.J.M. Hendriks (tevens ook werkgroepsecretaris)

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

ing. M. Pijnenburg

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Gemeente Arendonk, provincie Antwerpen
2. Gemeente Reusel-De Mierden, Reusel

**Advies voor richtlijnen voor het MER Vestiging twee varkens-
houderijen met mestverwerkingsinstallatie door Van der Sande
Projectontwikkeling BV**

Van De Sande Projectontwikkeling B.V. is voornemens om haar bestaande bedrijf aan de Bladelsedijk 8 te Hulsel opnieuw op te zetten en uit te breiden met een mestbe- en -verwerkingsinstallatie. Tevens wordt aan de achterkant van het perceel, grenzend aan De Hoef ongenummerd, nieuwe stallen gebouwd. Hiervoor wordt bij het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvragen van deze vergunningen wordt de procedure van milieueffectrapportage doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2373-1